

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษายอบบาทของผู้สูงอายุในกิจกรรมด้านสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียงชัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีขั้นตอนการศึกษาดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงชัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 401 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงชัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 201 คน ได้จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของทาโร ยามาเน ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้น กำหนดที่ร้อยละ .05

แทนค่าในสูตร

$$\begin{aligned} n &= \frac{401}{1 + (401)(.05^2)} \\ &= \frac{401}{1 + (401 \times .0025)} \\ &= 200.05 \text{ คน} \end{aligned}$$

เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนเต็มจึงเพิ่มเป็น 201

ผู้ศึกษาใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) คือ การกำหนดให้มีกลุ่มตัวอย่างจากทุกหมู่บ้าน จากนั้นได้กำหนดสัดส่วนเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ยุติธรรมจากแต่ละหมู่บ้าน และทำการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยนำรายชื่อของผู้สูงอายุทุกคนในแต่ละหมู่บ้านทำเป็นสลากใส่กล่องแต่ละกล่อง หยิบทีละรายชื่อ ได้รายชื่อใดจดบันทึกไว้แล้วนำรายชื่อนั้นกลับลงกล่องแล้วหยิบใหม่ ทั้งนี้ เพื่อให้ทุกรายชื่อมีโอกาสถูกเลือกเท่ากัน จนได้กลุ่มตัวอย่างครบในแต่ละหมู่บ้าน รวมทุกหมู่บ้าน 201 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้สูงอายุในกิจกรรมด้านสังคม 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาชุมชน ด้านการศึกษา ด้านการศาสนา และ ด้านวัฒนธรรมประเพณี ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายปิดเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกเป็นตามเพศ และหมู่บ้านที่อยู่อาศัย

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายปิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้สูงอายุในกิจกรรมด้านสังคม ขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียงชัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาชุมชน
2. ด้านการศึกษา
3. ด้านการศาสนา
4. ด้านวัฒนธรรมประเพณี

แบบสอบถามตอนนี้มี 32 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบระดับเดียวในแต่ละข้อ

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้สูงอายุใน กิจกรรมด้านสังคม ขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียงชัย อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาชุมชน
2. ด้านการศึกษา
3. ด้านการศาสนา
4. ด้านวัฒนธรรมประเพณี

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการศึกษาบทบาทของผู้สูงอายุใน กิจกรรมด้านสังคม ของ องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงชัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาได้สร้าง ขึ้นจากการที่ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการกำหนดขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดจากเอกสารและจากรายงานการวิจัยต่างๆ แล้วนำมาทำเป็น แบบสอบถาม

2. กำหนดขอบเขตคำถาม และดำเนินการสร้างแบบสอบถาม 4 ด้านคือ ด้านการพัฒนาชุมชน ด้านการศึกษา ด้านการศาสนา และด้านวัฒนธรรมประเพณี โดย ปรับปรุงจากแบบสอบถามของเฉลิมชัย จันทระเสนา (2544 : 63-66)

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้ข้อเสนอแนะ และได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

4. นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อ ประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ วัตถุประสงค์ (Index of Item- Objective Congruence : IOC) 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านภาษา และด้านการวัดผลประเมินผล โดยกำหนดค่าความสอดคล้อง คือ สอดคล้อง = +1 ไม่แน่ใจ = 0 ไม่สอดคล้อง = -1 ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ประกอบด้วย

4.1 นายทวีศักดิ์ สาขะจันทร์ วุฒิการศึกษา ร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) ตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงชัย เป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้านเนื้อหา

4.2 นางนงเยาว์ ศรีประจักษ์ วุฒิการศึกษา ค.ม. (หลักสูตรและการสอน) ตำแหน่งครูวิทยฐานะผู้เชี่ยวชาญพิเศษ โรงเรียนบ้านหนองฮี อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

4.3 นางอัมพร วงศ์วาศ วุฒิการศึกษา ค.ม. (หลักสูตรและการสอน) ครูวิทยฐานะ โรงเรียนพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เป็น ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลประเมินผล

5. นำแบบสอบถามที่มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ .66 ไป ซึ่งทุกข้อมีค่าตั้งแต่ .66 ขึ้นไป แล้วนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงชัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคามจำนวน 40 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Correlation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 94) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .91

6. นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตรับรองและแนะนำตัวผู้ศึกษาจากวิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม และนำเสนอนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงชัย เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. กำหนดให้มีผู้ช่วยผู้ศึกษาหมู่บ้านละ 1 คน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม
4. นำแบบสอบถามที่ได้รับตรวจสอบความถูกต้องพบว่าถูกต้องทุกฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. นำแบบสอบถาม ลงรหัสตามแบบการลงรหัส (Coding Form)
2. ให้คะแนนแต่ละข้อในแบบสอบถามโดยกำหนดไว้ 5 ระดับตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 102)

ระดับบทบาท	มากที่สุด	กำหนดให้	5	คะแนน
ระดับบทบาท	มาก	กำหนดให้	4	คะแนน
ระดับบทบาท	ปานกลาง	กำหนดให้	3	คะแนน
ระดับบทบาท	น้อย	กำหนดให้	2	คะแนน
ระดับบทบาท	น้อยที่สุด	กำหนดให้	1	คะแนน

3. นำแบบสอบถามที่ลงคะแนนเรียบร้อยแล้วไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์แล้วนำมาเทียบเกณฑ์ค่าเฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 102)

4.51 - 5.00	หมายความว่า	มีระดับบทบาท มากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายความว่า	มีระดับบทบาท มาก
2.51 - 3.50	หมายความว่า	มีระดับบทบาท ปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายความว่า	มีระดับบทบาท น้อย
1.00 - 1.50	หมายความว่า	มีระดับบทบาท น้อยที่สุด

4. นำแบบสอบถามส่วนที่ 3 มาสรุปและ แจกแจงความถี่ (Frequency) แล้วนำเสนอโดยการพรรณนาความ (Descriptive)

สถิติที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาใช้สถิติ ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามสถิติที่ใช้ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ระดับบทบาทของผู้สูงอายุใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบใช้ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กรณีพบความแตกต่าง ใช้การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีของ เชฟเฟ (Scheffe')
5. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อเสนอแนะใช้การแจกแจงความถี่ โดยการพรรณนาความ